

שפרה חלק

בת רחל ויהונתן דנא

נולדה: כ"ז ניסן ה'תרפ"ב - 25/04/1922

עלתה לארץ: ה'תש"ב - 1942

נפטרה: י"ד תשרי ה'תשע"ח - 04/10/2017

באביב של 1922, מיד לאחר חג הפסח נולדה שפרה לרחל ויהונתן דנא בדמשק, בת בכורה. כמו כל ילדי היהודים באותה תקופה, הלכה גם שפרה לבית-הספר היהודי "אליאנס" (של כל ישראל חברים = כ"ח). כבר בהיותה צעירה, נמשכה אל תנועת הנוער הציוני "החלוץ" ושאפה לעלות ארצה כדי להגשים את רעיונות התנועה שמצאו-חן בעיניה. אך אמה האוהבת והדואגת לא הרשתה לה לעזוב ולעלות לארץ: "הרי לא יתכן לשלוח נערה צעירה ויפה לבדה..."

החיים בדמשק היו בהחלט נוחים, אמנם לא היו עשירים מאוד, אך בהחלט מעמד בינוני שחי ברווחה. אביה היה אמן שייצר כלי נחושת.

אבל...יום אחד חלתה האם ומתה. שפרה החליטה שזהו הרגע המתאים לעלות לא"י. בידה האחת החזיקה צרור קטן ובו מעט אוכל ובידה השניה אחזה בידו הקטנה של אחיה הצעיר יצחק הצעיר ממנה, וכך יצאו שניהם אל הדרך הקשה לכיוון א"י. ממש, ממש ברגל...

לאחר שהגיעו לקוניטרה שבצפון רמה"ג שהיה כמובן בשליטה סורית, המשיכו את דרכם לכיוון מערב עד שהגיעו לדרדרה (ע"י קבוץ חולתה). הם עברו את הגבול בחשאי – בזהירות ואחרי יממה של מנוחה היה צריך להעביר אותם הלאה אל תוך הארץ דרך נקודת ביקורת הגבולות הבריטית שהיתה בראש-פינה. שפרה התלבשה כמו צברית במכנסים קצרים ומצוידת ב-ת.ז. לא שלה עם תמונה שאפילו לא דומה לה, אבל למרות הכל... ולמרות האח הצעיר שבכה כל הזמן ש"הוא לא יודע עברית ומה יהיה?", העבירו אותם, והם הגיעו לקב' אפיקים, שם היה מנחם לוזיה יליד דמשק בעצמו שהעלה עשרות ומאות ילדים לארץ, מסוריה. כאן הפרידו בין שפרה לאחיה שנשלח ללמוד ב"שפיה" ואת שפרה עצמה שלחו לאשדות-יעקב כי חשבו שייטב לה אם תהיה בחברת צעירה נוספת שהגיעה מדמשק. מסתבר שהיתה זו אחותו הצעירה של יוסף חלק, חבר ותיק עוד בימים שהיו ב"גשר הישנה". עד מהרה התאהב יוסף בשפרה הצעירה בעלת עיני השקד חברתה של אחותו. הם התחתנו והקימו בית ל-4 ילדיהם: שולה ורחל, יהודה הבן ז"ל שנהרג אח"כ במלחמת ההתשה ממוקש שהוטמן במטע הבנות, ונוגה בת-הזקונים.

שפרה עבדה רוב שנותיה בשדה ובכרם, היתה הזריזה ביותר מבין הכורמות, והדור הצעיר שהיה מגיע לזמירה, בציר או אריזת הפרי די חשש מ"שפרה מלכת הכרם" (פן לא יעמדו בסטנדרטים הגבוהים שקבעה). בתקופות שבין סיום הבציר ועד תחילת הזמירה, שזו העונה החלשה בכרם (שבו היו עובדות הכרם נותנות את כל התורנויות, השמירות וכל יתר החובות הקיבוציות) היתה שפרה עובדת במתן טיפולים מיוחדים ב"בוץ" הרפואי המיוחד כשהוחלט שאפשר לעשות ב"חמי טבריה" גם בבית, לחברים הזקוקים לכך, (זה יותר חסכוני מאשר ב"חמי-טבריה" עצמה).

שפרה מלאת חיים ושמחה - השתתפה שנים במקהלת הקיבוץ בניצוחו של אברהם ארליך, והיתה מופיעה בריקודי השרל'ה בחתונות ובהצגות שהועלו בקיבוץ כגון: "גבירתי הנאווה" עם נחום שיפר ז"ל, ובשנת ה-60 לקיבוצנו בהצגה "מעלה קרחות" של אפרים סידון עם "שחקנים" בני הדור השני והשלישי.

במלחמת ההתשה (1968-1970) נהרג כאמור בנם יחידם של שפרה ויוסף, יהודה ז"ל והכאב הגדול היה עמוק ונורא. שפרה ויוסף הלכו לקברו של הבן כל יום וטיפחו שם ממש גן לתפארת כי כמו שהסבירה שפרה: "יהודה ז"ל אהב פרחים, וגם אנחנו מאוד אוהבים פרחים וצמחים, אז שתלנו וטיפחנו וריפדנו את קברו בפרחים". על קברו אמרה שפרה: "אני מבקשת ומקווה להיות האם השכולה האחרונה" אבל כידוע בקשתה לא התקבלה ועוד משפחות - אמהות, אבות, אחים ואחיות הצטרפו אל משפחת השכול הגדולה של מדינת ישראל.

כשפרץ השלום בגבולנו עם הירדנים, אמרה שפרה: "אני מוכנה אפילו ללחוץ את ידו של האיש ששם את המוקש שהרג את בני. כי שלום הוא שלום!!!"

ולמרות הכאב הגדול והבלתי-פוסק על מותו ואובדנו של הבן, השתדלה שפרה להיות מעורבת. לשיר, לצחוק ולעשות הכל כדי ש"לא יראו" את העצב כדי לא להעכיר את האווירה מסביב. לאחר שהוחלט בקיבוץ על עקירת הכרם שהפך לפתע "לא ריווחי", עברה שפרה לעבוד ב"חדר ההכנה" של המטבח, אולם בעקבות ניתוח וכאבים נאלצה למצוא מקום עבודה קצת קל יותר והיא עברה לעבוד ולהיות אחראית על מועדון היצירה = (בתוך בית-התרבות הישן), בשמו המודרני יותר "סב-אומן") והוא משמש כמקום תעסוקה מוגן לקשישים וחולים. שפרה אהבה מאוד את היותה יוצרת בעצמה ואת האפשרות שהיא מעניקה פינה חמה ותעסוקה לקשישים וחולים וגם מקום מפגש לחברים בינם לבין עצמם.

בשנותיו האחרונות של יוסף ז"ל היתה שפרה עסוקה בטיפולו מעל הראש ואחרי פטירתו יצאה ללמוד ב"בית-הקשיש" האזורי של ותיקי עמק הירדן. היא מאוד נהנתה למצוא חברות מקבוצים אחרים, ולהשתתף בחוג למקרא, בחוגים ליצירה (קרמיקה), סדנא יוצרת וביבליותרפיה, כמו כן המשיכה במרץ רב לטפח את הגפן שע"י המרפסת כזכרון ולמזכרת לימי הכרם האהוב עליה

מאוד. כאשר נאלצה להפרד גם מהגפן הזו (כדי ליצוק משטח בטון עבור הקלנועית שלה), המשיכה לטפח באהבה עמוקה את הצמחים בעציצים ובאדניות שעל המשטח, כי נפשה נקשרה בצומח ובחי, ובגור החתולים שלקחה כדי לטפל בו בערוב ימיה. ובתוכי שהכניס ענין חדש בחייה.

(המשך יבוא אחרי 120 בודאי...). עד כאן שפרה קראה ואישרה! כי באופן חד-פעמי ויוצא דופן כתבתי הספד לשפרה בעודה חיה, כי היא ביקשה לשמוע, מה אומר אחרי מותה. התנגדתי מאוד ואמרתי אינני כותבת הספד על אדם חי, אבל שפרה התעקשה ואמרה: "הרי לכשאמות – לא אוכל לשמוע מה שתגידי...". נכנעתי וכתבתי, ורק אחרי שקראה ואישרה את הכתוב, הקלדתי הכל מחדש ונתתי לה עותק למשמרת. היום אני רואה בזה גם צוואה!!!

המון חום, אהבה ודאגה התנקזו עכשיו לנוגה בת-הזקונים, ושמחה גדולה שמצאה לה אהבה. לא מזמן עלעלתי בתמונות וגיליתי תמונה של שפרה עם שמעון וקנין ז"ל ואיתי כאשר הופענו שלושתינו בערב למען עידוד הילודה שערכו שושו ותרזה בשובם לקיבוץ. זה היה ערב מבדר מאוד אנחנו שרנו איזה שיר ילדים בערבית, שפרה ושמעון עם חליל וטנבור. ויש סיפורים מצחיקים מימי הכרם, וימים בהם הגשם היה מפתיע אותנו ושפרה כבר היתה רצה לסוכה כדי להכין מטעמים כמו צ'יפס לחבר'ה הצעירים שהיו משחקים דמקה עם ישראל קנטרוביץ' (קינן) הקשיש, והיו אומרים: "הנה מגיעים ענני צ'יפס..." אבל... ניתן גם לאחרים להתבטא.

בהרבה אהבה והערכה בשם חברי אשדות : עמליה דיין בת-ארי